

KAPITOLA PRVNÍ

KŘÍŽOVÁ ŠESTKA

Vaše současné obtíže vám mohou připadat nezvládnutelné. Nezoufejte. Řešení je na cestě. Dávejte si pozor na pohnutky lidí kolem sebe. Nemusejí být takové, jak se zdá.

K intervenci došlo jednoho rána počátkem května. Norbert Zelenka nic takového nečekal.

Než zazvonil zvonek, Ivy ho pozorovala s něhou, kterou nikdy předtím nepoznal. Zrovna jí chystal snídani, takže si nebyl jistý, jestli láska v jejích očích patří jemu, nebo jídlu. Doufal, že jemu. Ivy byla dvoukilová bílá fenka čivavy, kterou mu odkázala teta Pearl. Za celých třiasedmdesát let jeho života mu nikdo nevěnoval tolik náklonnosti. Vzbuzovalo to v něm zcela nový pocit – a to je v sedmdesáti třech letech něco vzácného.

Norbert se považoval za šťastlivce. V životě ho skutečně milovali dva lidé: svým osobitým a roztržitým způsobem teta Pearl a také jeho krásná žena Lois. Obě už ale byly po smrti a jemu zůstala jen Ivy, která ho zbožňovala tak, jak to umějí jen psi. Mnozí lidé by si v jeho situaci připadali osamělí, ale Norbert měl dar cítit vděk za vše, čeho se mu v životě dostalo – což bylo také to jediné, co mu ještě zůstalo. Vyjmenovat tucet věcí, za které cítí vděk, by pro něj bylo jednoduché: žil v půvabném turistickém městě u jezera Ontario. Těšilo ho malování olejem i akvarelem, které bylo jeho koníčkem. Měl vlastní zahrádku, o níž se mohl starat. A stále mu spolehlivě sloužilo zdraví.

Kromě toho byl vděčný za každodenní rituály, které ho dělaly šťastným. Zrovna se chystal dát si dopolední svačinku sestávající ze čtyř sušenek s burákovým máslem, ze kterých vždy odlomil malinký kousíček pro Ivy. Potom se jí obvykle zeptal, jestli chce jít na procházku, a ona mu se vši vehemencí naznačila, že ano. Stejně si počínali každé ráno.

Tentokrát ale zazvonil domovní zvonek, a to ho vyvedlo z míry. Nebyl zvyklý, aby někdo narušoval jeho obvyklý rytmus.

Zvonek u něj zvonil velice zřídka – ve skutečnosti vlastně nikdy – a jeho zařinčení způsobilo, že se Ivy hystericky rozštěkala.

Norbert si rukou prohrábl půlkruh bílých vlasů, které mu ještě zbývaly v zadní části hlavy, a rozhlédl se po bytě v naději, že vypadá uklizeně (což vypadal) a že host, ať už je za dveřmi kdokoli, nebude chtít jít dál. (Což chtěl.) Norbertův přízemní domek byl malý, upravený a přesně odpovídal jeho vkusu. Když ho před osmi lety poté, co odešel do důchodu a opustil Buffalo, spatřil poprvé, realitní agent vykřikl: „To musí být ten nejmenší dům v Gibbons Corner!“ Norbertovi se to zamlouvalo: byl malý a zvládnutelný.

Oknem k Norbertovi dolehl zvuk ženských hlasů. Usoudil, že to musejí být paničky z kostela, které se chtějí vnutit k němu domů a pomodlit se s ním. Nikdo jiný, kdo by ho mohl neočekávaně navštívit, ho rozhodně nenapadal. Norbert to s asertivními lidmi, a o ženách to platilo především, moc neuměl. Nikdy nevěnovali pozornost jeho námitkám. Jen tak předstírat, že není doma, však nemohl. Přišlo by mu to nečestné. Nakonec bude stejně muset otevřít dveře, být neústupný a poslat je pryč.

Ze všeho nejdřív ale potřeboval uklidnit Ivy. Ještě stále se třásla a dělala nervy drásající kravál. Norbert jí pohrozil rozprašovačem s vodou. „Ticho, prosím,“ řekl jí, což byl příkaz, že má přestat štěkat. Ivy zmlkla, jako by cvakl vypínačem. Sklopila své velikánské uši, uchýlila se pod čajový stůl a drobnou bílou hlavu si položila na maličké bílé tlapky.

Norbert si stáhl a upravil propínací košili levandulové barvy, kterou měl na sobě, a otevřel dveře. V úmorném parnu, které vůbec neodpo-

vídalo roční době, před ním stály tři mírně upoceně umělkyně. Znal je, vídal se s nimi prakticky každý den ve výtvarném spolku a galerii v Gibbons Corner. Žádná z nich ale nikdy předtím nestála na jeho prahu.

Všechny tři byly zhruba jeho věku nebo o něco starší. Ve městě se jim říkalo „Carlottin club“ a přátelily se již celá desetiletí. Jejich vůdkyně Carlotta vždycky něco řídila – aktuálně výtvarný spolek. Když se Norbert přestěhoval do Gibbons Corner, začal tam docházet na hodiny, a dokonce se stal jeho členem. Pravidelně se účastnil lekcí v naději, že to jeho dnům dodá určitou strukturu a že v sobě objeví skrytý talent. Dokonce ho napadlo, jestli by nemohl potkat nějaké nové přátele. Nedalo se ale říct, že by to *očekával*. Nikdy předtím žádné neměl.

Norbert zamrkal do jasného rána a zadíval se na ženy, které tak nečekaně přišly k jeho dveřím. Jedna byla drobná, s jiskrou, a měla výrazně modré oči. Margaret Birchová. Birdie Walshová byla ta s načervenalými vlasy a pihami. Nosila splývavé oděvy ve stylu hippies a v očích se jí natrvalo usadil zasněný výraz. Vůdkyní celé trojice byla Carlotta Moonová, která se zeširoka usmívala. Byla štíhlá a elegantní a měla bílé vlasy a úzká namalovaná obočí.

„Dobré ráno, Norberte!“ oslovily ho členky klubu jednohlasně.

„Proč jste přišly?“ chtěl se zeptat Norbert, ale neudělal to.

Stejně jako všude jinde i ve výtvarném spolku si Norbert připadal neviditelný. Ve společnosti se snažil chovat tak, aby si ho někdo všiml, ale zřejmě se mu to moc nedařilo. Nenapadlo ho nic lepšího, než pokaždé přinést čerstvé koláčky podle tradičního polského receptu z Gloriiny pekárny a nabídnout je všem přítomným. Pečivo obalené v práškovém cukru s ovocnou náplní bylo neodolatelné a každý, kdo ochutnal, na chvíli vzhlédl, řekl Norbertovi: „Díky!“ a potom šel dál. Norbert je používal jako záminku k navázání hovoru s návštěvníky galerie a členy spolku. Vysvětloval jim jejich původ, ale lidé je ve skutečnosti chtěli jen sníst a nic dalšího je nezajímalo.

Birdie a Margaret, které stály na prahu, si vyměnily pohledy.

Carlotta naklonila hlavu na stranu a zadívala se na Norberta. „Pověš nás dovnitř, Norberte, nebo se na nás budeš jen usmívat?“

Norbert měl ve zvyku usmívat se za každé situace, obzvláště ale ve chvílích, kdy byl nervózní. Velice nepříjemné to bylo v případě pohřbů. Z pohřbů byl opravdu hodně nervózní.

Norbert se začervenal a řekl: „To je ale překvapení! Pojďte prosím dovnitř! Vítám vás!“ To už ale ženy vstupovaly do jeho příbytku a to, co říkal, jako obvykle zaniklo pod jejich slovy.

Margaret – ta drobná s jiskrou – si povzddechla. „Přišly jsme pěšky až z Carlottina domu! Zdá se, že parna teď budou začínat už v květnu! Skoro třicet stupňů! To musí být rekord! Bude osvěžující na chvíli vypadnout z toho děsného horka.“ Pak spatřila otevřená okna a Norbertovo vlhké čelo a zmlkla. Uvnitř jeho malého bungalovu ve stylu dvacátých let bylo ještě o pár stupňů tepleji než venku.

Norbertův důchod nebyl takový, aby vystačil na luxus, jakým je třeba klimatizace. A tak žil bez ní. V severně položeném státě New York to zpravidla nebyl problém – s výjimkou tohoto nezvykle horkého dne.

Norbert pobíhal po svém příbytku. Nabídl návštěvnicím chlazenou vodu a vybídl je, aby se usadily a udělaly si pohodlí. Ještě párkrát zopakoval, jak mile je překvapen – v naději, že to tak bude.

Dámy s sebou přinesly lehkou květinovou vůni pudru a parfému. Bylo to příjemné.

Když si Norbert konečně sedl, Ivy vylezla z úkrytu a on ji položil do jejího košíku u okna. Doufal, že ji osvěží vánek z jezera Ontario. Ze svého bezpečného místečka otočila hlavu postupně ke všem ve třelkyním a potichu na ně vrčela. Norbert jim ji představil už dříve, protože ji do výtvarného spolu vodil vždycky s sebou. Dokonce tam měla vlastní pelíšek a každý se u ní zastavil, aby jí řekl, že je rozkošný pejsek, a poplácal ji po hlavě ve tvaru jablka. Vidět tyto lidi u sebe doma ovšem v Norbertovi i Ivy vyvolávalo zcela jiný pocit.

Norbert a jeho návštěvnice si vyměnili obvyklé zdvořilosti, zazněly poznámky o nezvyklé vlně horka a výkřiky o božské vůni šeříků, která proudila dovnitř sítěmi v oknech. Potom skupinka chvíli seděla mlčky.

Margaret usrkla vodu a poznamenala, jak moc je to osvěžující.

Carlotta si odkašlala a přešla k důvodu jejich nečekané návštěvy.

„Vždycky jsme si myslely, Norberte, že pomáháš jako dobrovolník v potravinové bance u sv. Edmunda.“

Norbert překřížil své hubené nohy a cítil, jak se mu velké palce derou ven dírami v béžových ponožkách. Doufal, že si návštěvnice nevšimnou, jak se mu odlepují podrážky.

„Proč?“ zeptal se Norbert a mírně přitom zrudl. „Nikdy jsem nic takového neříkal.“ Byla to pravda: Norbertova povaha mu nedovolovala lhát, pokud to nebylo ve prospěch někoho jiného.

„Ne, neříkal. Ale samozřejmě jsme tě viděly tam chodit. Tohle je malé město,“ dodala Carlotta a napřímila se. „Není možné nevidět, jak se naši přátelé pohybují po městě.“

Norberta překvapilo a potěšilo, že ho Carlotta – i když jen nepřímo – označila za přítele. Obezřetně ale vyčkával, co bude následovat.

Birdie se k němu naklonila a náušnice, které se jí houपालy v uších, jemně zacinkaly. „Norberte, včera jsem tě viděla, jak přecházíš přes ulici od kostela – s krabicí plnou jídla. Nesl sis ji domů.“

„A tak,“ dodala Margaret a oči jí zářily, „jsme tady, abychom zjistily, jak moc špatně na tom jsi, a abychom ti pomohly.“

Norbertovy oči se za tlustými čočkami brýlí rozšířily. Hovor se přes jediný oslí můstek přenesl z oblasti trapného do sféry potupného. Tyto ženy mu přišly oznámit, že vědí, že je chudý, a co bylo ještě horší, chystaly se mu nabídnout peníze. Vrhł pohled ke dveřím a přemýšleł, jak by je mohl dostat ven, případně jak může uniknout on sám, pokud se mu to nepodaří.

Police v Norbertově komoře byly v jeho třiasedmdesáti letech, poté, co pracoval čtyřicet let jako účetní, prázdné – až na psí žrádlo, arašídové máslo, rýži a fazole. Veškeré jídlo si dvakrát měsíčně opatřoval v potravinové bance u sv. Edmunda. Aby měl v průběhu týdne nějakou změnu, zašel vždy v pátek večer do kostela na špagety zdarma. Vždycky si přitom zabalil na následující den kousek česnekového chleba. Často musel volit mezi nákupem potravin a placením účtů za služby.

Neustálé tak žongloval s penězi, protože nechtěl přijít o možnost rozsvítit si světlo a pustit vodu. Po letech, která strávil prací a zodpovědným životem, mu dokonce nepatřil ani malý domek, ve kterém bydlel.

Norbertovo tajemství ale už nebylo tajemství. Uvažoval, že se bude bránit tím, že oněm dámám řekne, že si „střeží své soukromí“. Ale bylo to tak? Lidé se zpravidla nesnažili něco se o něm dozvědět, takže to nevěděl.

„Není důvod, abyste si s tím dělaly starosti,“ řekl a těkal přitom z jedné zaujaté tváře na druhou.

Jak to bylo dávno, co s někým vedl skutečný rozhovor? Už celé věky. Nejspíš s tetou Pearl, než před šesti měsíci zemřela. Je to možné? Mít společnost byl příjemný pocit, ale byly tu jeho každodenní zvyky, ke kterým je třeba se vrátit. Nechtěl se dam z výtvarného spolku dotknout, ale Ivy již čekala na svou procházku. Potřeboval je poslat pryč.

„Moc vám děkuji,“ řekl. „Já... ech... vám děkuji, že jste přišly, a už vás tu nebudu zdržovat.“

Carlotta se nenechala odvést od tématu: „Zvládáš platit účty?“

Norberta její přímost šokovala, a tak se na ni jen díval.

Carlotta jeho pohled opětovala a tlačila ho k odpovědi. „Nebo ne?“

Známky ustaranosti v jeho tváři jí byly dostatečnou odpovědí. Dokonce i jeho věčný úsměv zmizel.

Soucit na tvářích tří členek klubu byl víc, než dokázal unést. Ale než by si dovolil dát v jejich přítomnosti průchod slzám, ještě naposledy se pokusil zachránit svou sebeúctu.

„Celý život jsem si slušně vydělával jako účetní. Vždycky jsem byl opatrný na peníze. Dobře jsem investoval. Měl jsem na důchod docela dost našetřeno, pokud to chcete vědět.“

Chtěly.

„Kolik, Norberte?“ zeptala se Margaret a modré oči jí zářily.

Norbert sklonil bradu. Nechtěl, aby to vypadalo, že se vychloubá. „Celkově by to bylo přes dva miliony.“

„By to bylo?“ povzbudila ho Birdie.

„By to bylo, kdybych..., však víte...“

Tři páry očí se upíraly na Norberta a silou vůle se z něj pokoušely dostat pravdu. A i když pro něj nebylo jednoduché přiznat vlastní slabost, na tom, že byl pro jednou v životě středem pozornosti, bylo něco uhrančivého. Tři lidé čekali, co dalšího jim poví.

„Já... ech... no, řekl bych, že jsem je rozdál.“

Tři ženy seděly opřené v křeslech a bez jediného mrknutí na něj upíraly zrak. Pak promluvila Carlotta: „Rozdál jsi dva miliony dolarů?“

„No, samozřejmě ne všechno najednou. Bylo to po malých částkách a během několika let.“

„Komu jsi je proboha rozdál, Norberte?“ dožadovala se odpovědi Carlotta. A neznělo to jako kritika, ale spíše jako když s ním soucítí.

Do detailů kolem jeho finanční situace jim ve skutečnosti vůbec nic nebylo. Jejich zvědavost byla sama o sobě velice zvláštní. Ptaly se ho na věci, na které se lidé prostě neptají, zejména ne těch, s kým je nepojí důvěrný přátelský vztah nebo rodinné pouto. A zdálo se, že očekávají odpověď. Na mysli mu vytanulo slovo „hranice“. Chvilí byl na vážkách. Nejprve se odpovědi bránil a říkal si, že jejich otázkám učiní přítrž, ale nakonec se rozhodl, že nechce ztratit jejich pozornost. Začínal si připadat zajímavý.

Norbert upřel pohled na velkou olejomalbu, která visela nad pohovkou, na níž seděly Margaret a Birdie. Byli na ní tři američtí Indiáni jedoucí na koních přes pláň. Podepsaná byla jednoduše „Norbert“.

Nechtěl se jim během řeči dívat do očí.

„Rozdával jsem peníze lidem, kteří je potřebovali víc než já. A zřejmě jsem to udělal vícekrát, než jsem měl. Sestřenčin synovec potřeboval peníze, aby mohl jít na medicínu. Samozřejmě se na ni později vykašlal... Dcera mého kolegy skončila jako svobodná matka bez práce... Soused chtěl začít s podnikáním – nevyšlo mu to a on se potom odstěhoval... Moje teta Pearl potřebovala přestavět dům tak, aby byl bezbariérový – potřebovala udělat nájezdovou rampu u vchodových dveří, přizpůsobit koupelnu a postavit výtah do druhého patra... Co dál... Pak další soused...“